İslam Dünyası Bilimler Akademisi

"Barış için Bilim"

(Science for Peace)

8. DÜNYA BİLİM FORUMU DEKLERASYONU

GİRİŞ

Ürdün Kraliyet Bilim Topluluğu liderliğinde, kurucu organizasyonlar Dünya Bilim Forumu, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Uluslararası Bilim Konseyi ve Macaristan Bilimler Akademisi ve tüm davetli organizasyon ve üye bilim adamları ve 8. Dünya Bilim Forumu'nun katılımcıları 7-10 Kasım 2017 tarihlerinde Ürdün Ölü Deniz'de sunulan bu bildiriyi kabul ettiler.

1999 Dünya Bilim Konferansı'nın bir çıktısı olan Dünya Bilim Forumu (The World Science Forum – WSF), 2003 yılından bugüne siyaset ve sanayi dünyasından bilim adamları ve karar vericileri, sicil toplum temsilcilerini ve medyayı, kritik küresel sorunları ve bilimin potansiyelini tartışmak ve bütüncül olarak ele almak amacıyla bir araya getirmektedir.

1999 Dünya Bilim Konferansı'nın sonuçları doğrultusunda ve Küresel Bilimde Yeni Dönem konulu 2011 Budapeşte Deklarasyonunu, Sürdürülebilir Kalkınma için Bilim konulu 2013 Rio de Janeiro Deklarasyonunu ve Bilimin Etkin Gücü konulu 2015 Budapeşte Deklarasyonunu dikkate alarak insanlığın karşılaştığı büyük güçlükleri ele alan bilimsel bilginin sorumlu ve ahlaki olarak kullanılmasına olan bağlılığımızı teyit ederiz.

BARIŞ İÇİN BİLİM

Dünyamız daha önce hiç olmadığı kadar bilim tarafından güçlendirilmiştir. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, sağlığımız, çevre ve refahımızla ilgili zorlukların tanımlanabileceği ve giderek daha etkin şekilde ele alınabileceği bir noktadadır. Ancak, bu ileri adımlara rağmen, dünyamızda pek çok topluluk çaresiz kalmıştır ve hayat, özgürlük ve umut gibi en temel ihtiyaçlardan mahrumdur. Dostlarımızın birçoğu hayatlarında ve geçim kaynaklarında korkunun, güvensizliğin ve istikrarsızlığın insafına kalmıştır. Buna ek olarak, iklim ve okyanus değişikliği, kirlilik ve doğal kaynakların ve atıkların verimsiz yönetimi ile ilgili ciddi tehditler, yerel, bölgesel ve küresel düzeyde çevresel, sosyal ve politik istikrarı tehdit etmeye devam etmektedir.

Bu bağlamda, 2017 Dünya Bilim Forumu, bilimin herkese daha çok eşitlik, güvenlik ve fırsat vaat eden bir geleceği inşa eden, adil ve sürdürülebilir kalkınmayı mümkün kılan rolünü gittikçe belirginleştirdiğini değerlendirmektedir. 'Barış', sadece çatışmaların olmaması demek değildir. Barış, korkunun olmaması ve bütün ve sağlıklı bir hayatın tam anlamıyla gerçekleşmesi anlamına gelir. Bu, dünyamızın kaynakları ve potansiyeline eşit erişimi kapsar. 'Barış için Bilim', Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne ulaşma ve sınırların öneminin kalmadığı dünyada tüm insanların yaşamlarında umut ve fırsat vaat eden daha iyi ve kaçınılmaz bir ortak gelecek inşa etmek için bir çağrıdır.

'Barış İçin Bilim', insanlığın karşılaştığı güçlüklerin küresel tabiatını bilir ve güçlü bilim ve kanıta-dayalı politikayla bunlarla mücadele etme konusundaki küresel sorumluluğunun altını çizer. Bu; enerji, gıda, su ve iklim değişikliğini, yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılmasını, halklar arasında kültürel ve ekonomik anlayışın artmasını ve bilimin ve araştırmanın toplum içinde refah yaratma ve fırsat sağlama potansiyelini kapsamalıdır.

Bilimin ve kanıta dayalı yöntemlerin ahlaki olarak uygulanmasının, liderlerin ve politikacıların ulusal ve bölgesel düzeylerde karşılaştıkları güçlükleri gidermek için gerekli araçlar sunduğuna inanıyoruz ve insanları sınırlar, inanç sistemleri ve sosyal ve kültürel engeller arasında birbirine bağlayan dili bilimin içinde bulmayı taahhüt ediyoruz. Kültürümüzün, kültürel kimlikle ilgili olarak asılsızlara sıklıkla indirgendiği bir dünyada bir düşünce için savaşmamız gerektiğine inanıyoruz. 'Barış için Bilim', tüm

insanlık için bir semboldür ve bölünmeyi, kısa vadeli ve bağnaz planlamayı ve zengin ile fakir arasındaki artan uçurumu reddeden bir çağrıdır.

Sorgulamaya dayalı bilim eğitimi, barışçıl, bilgiye dayalı toplumlar inşa etmek ve sürdürmek amaçlı eleştirel düşünmeyi oluşturmak için gereklidir. Kalıcı barışa ancak dünyada bilimsel bilgi daha adil bir şekilde üretildiğinde ve paylaşıldığında, bilimin ve kanıta dayalı düşünce, tüm toplumlarda desteklendiğinde ve güçlendiğinde, çeşitlilik, bilim ve araştırmada hayati bir faktör olduğunda ve küresel bilim hakkı bölgesel ve küresel arenada desteklendiğinde ulaşılabilir. Bu bağlamda aşağıdaki çağrıyı yapıyoruz.

1. Doğal kaynakların adil ve sürdürülebilir yönetimi çatışmaları önlemek ve barışçıl gelişmeyi teşvik etmek için şarttır.

Artan küresel nüfus, artan tüketim, verimsiz kaynak yönetimi ve iklim değişikliğinin etkileri nedeniyle küresel gıda, su ve enerji talebi, benzeri görülmemiş ve sürdürülemez seviyelere ulaştı. Temel kaynaklar için rekabet eşitsizlik, belirsizlik, istikrarsızlık ve çatışmanın önemli bir lokomotifidir. Herkes için gelecekteki küresel güvenlik ve refah, doğal kaynaklar üzerindeki baskılara nasıl tepki verdiğimiz ve bu kaynakların tüm topluluklar tarafından nasıl yönetildiği, dağıtıldığı ve erişilebilir hale getirildiğine bağlı olacaktır. Krizi önlemek ve hafifletmek ve direnç ile toparlanmayı artırmak için sürdürülebilir ve adil erişim şarttır.

2017 Dünya Bilim Forumu, su, enerji ve gıdaya kritik bağımlılığı, barış ve güvenliğe karşı en güçlü meydan okuma olarak soruşturdu. Özellikle Ürdün ve Orta Doğu'da su kıtlığı istikrara ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bilim insanları ve bilim diplomatları, sadece gelişmekte olan teknolojiler ve yönetim sistemlerinde değil aynı zamanda işbirliğini, kurumları ve bilgi alış verişini geliştirmede, su tasarrufu ve enerji verimliliğinin artırılmasında, yerel kapasitenin geliştirilmesinde, sınır ötesi kaynakların ortak yönetimi ile esneklik sağlanmasında da merkezi bir rol oynamaktadır. Bilim, siyasi gerginliğin üstesinden gelmek ve güven oluşturmak için devletler arasında iletişim kanalları sunmaktadır.

Yönetişimi iyileştirmek, teknolojik tercihleri ve yatırımları bilgilendirmek ve kaynakları adil ve sürdürülebilir bir şekilde yönetmek için sosyal ve insani altyapı inşa etmek için işbirliği yapma gereğini beyan ediyoruz.

2030 Gündemi, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri boyunca bu zorlukların üstesinden gelmek için bir plan hazırlamaktadır; ancak, bunların birbirine

bağımlılıkları henüz tam olarak anlaşılamamıştır ve disiplinlerarası yaklaşımların giderek artırılması gerektirmektedir.

2015 yılında kabul edilen üç önemli BM anlaşması - Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG), Afet Risk Azaltımı için 2015-2030 Sendai Çerçevesi ve İklim Değişikliği ile ilgili Paris Anlaşması'nı kabul ediyoruz. Bilime, izleme ve değerlendirme yoluyla bunların uygulamaları, dağıtımı ve uyumluluğunu noktasında bilgi vermek için kanıtların analizi ve sentezlenmesinde merkezi bir rol verilmesini istiyoruz.

2. Küresel göç eğilimleri tarafından tehdit edilen bilimsel kapasitelerin korunması, barış, sürdürülebilir kalkınma, direniş ve toparlanmanın anahtarıdır.

Barış ve refah, sadece ekonomik veya doğal kaynaklara değil, aynı zamanda bir toplumun meydan okumaları öngörme, tanımlama ve anlama kapasitesine ve bilimsel bilgiyi üretmek ve dağıtmak için etkili bir şekilde hareket etmesine de bağlıdır. Bilim, teknoloji ve inovasyon (BTİ) uzmanlarını eğitme, çekme ve koruma kapasitesi toplumların sürdürülebilir kalkınma yollarını takip etmeleri için gereklidir ve çatışmalar, ekonomik krizler ve doğal ve antropojenik felaketlerin ardından başarılı bir iyileşme ve yeniden yapılanmaya yönelik herhangi bir girişimin ana direğidir.

Bilim insanlarının göç sebepleri, bireysel nedenler, kariyer ya da ekonomik fayda, azınlıklar arasında ayrımcılık, akademik özgürlüğün kısıtlanması ve siyasi istikrarsızlıktan kıtlığa ve silahlı çatışmalara kadar uzanabilir. Sebeplerden bağımsız olarak, nitelikli BTİ personelinin sürekli ve uzun süreli göçü, tüm ülkelerde inovasyon/yenilik için mevcut ve gelecekteki kapasiteyi baltalamakta ve kalkınmadaki farklılıklarda bir artışa neden olmaktadır. Bu tür küresel ve bölgesel göç şekilleri ortak bir meydan okuma ve zorluk olarak kabul edilmeli ve gelecekte kalkınma imkânı yaratmak için kullanılmalıdır.

Bilim göçü kapsayan söylemine giderek daha önemli bir katkı sağlamalıdır: Bilim topluluğu, göçle bağlantılı nedenler, menfaatler ve zorluklar hakkında fikir sunmalı, yeterince temsil edilmeyen paydaşların seslerini duyurmalı ve göçün nedenlerine ve sonuçlarına karşılık vermek için ampirik kanıtlara dayalı politikaların geliştirilmesini desteklemelidir.

Son yıllarda adil bir küresel kalkınma üzerinde beyin göçünün zayıflatıcı etkileri, hızla artan yerinden edilme ve zorunlu göç ile daha da kötüleşti. Ortadoğu ve

Kuzey Afrika'da yalnızca savaş ve iç savaşlar milyonlarca insanı tek seçenek olarak evlerini terk etmeye ve göçe zorladı. Göçmen bilim adamlarının entegrasyonu, ülke menşeleri, cinsiyet veya din bakımından eşitsizlikler ile bürokratik engeller ve niteliklerin tanınmaması nedeniyle becerilerin yeterince kullanılmaması açısından dikkate alınmalıdır.

Bilimsel insan sermayesinin geri döndürülemez bir şekilde kaybolmasını önlemek için yerinden edilmiş kişilerin kariyerlerine devam etmeleri ve zamanla yeniden yapma ve yapılandırmaya etkili bir şekilde katkıda bulunmalarını sağlamak için tedbirler almak zorunludur.

Bilim organizasyonlarını, üniversiteleri ve hükümetleri; savaş, ekonomik sıkıntı ve iklim değişikliği yüzünden yerlerinden edilmiş milyonlar arasında profesyonelleri belirlemek için mekanizmalar geliştirmeye ve durumları ile bilgi üretme yeteneklerini koruma konusunda tavsiyeler sunmaya çağırıyoruz.

Göçmen ve mülteci araştırmacılar ile öğrencilerin hareketliliğini ve entegrasyonunu desteklemek için eğitim ve iş programları ihtiyacının altını çiziyoruz.

2018 yılında BM Üye Devletleri tarafından imzalanacak olan Güvenli, Sistemli ve Düzenli Göç için Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin müzakere sürecine göçmen ve mülteci araştırmacılarının dahil edilmesini talep ediyoruz.

3. Çeşitlilik, bilim, teknoloji ve inovasyonda mükemmelliğin sağlanmasında önemli bir etkendir ve bilimin ilgisi ile etkisini optimize etmek için gereklidir.

Çeşitlilik bilimsel mükemmellik için önemli bir etkendir ve bilimin sosyal, çevresel ve ekonomik etkilerini geliştirir, böylece refah ve barışa katkıda bulunur. Bilim dünyası etkin bir şekilde yenilik yapabilmek için, farklı metodolojileri, dilbilim, yaşam deneyimleri ve kültürel değerleri yansıtmalıdır.

Çeşitlilik ve kapsayıcılık, her türlü ayrımcılığı ele almalıdır. Bilinçli ve bilinçsiz önyargılar ve dengesizlikler liderlik rollerinde bile daha belirgindir.

Tekdüzelik, gerçek inovasyonu/yeniliği engelleyen yinelenen ve kendi kendini doğrulayan bir bilimsel monolog üretir. Bilim topluluklarının homojenliği, çeşitliliği bilim eğitiminin en erken safhalarında caydırmaktadır.

Küresel anlamda insan kapasitesinin tam olarak farkına varılması, mükemmellikten istifade edilmesi ve bilimsel araştırmanın insanlığın yararı üzerindeki etkisinin optimize edilmesinin bir öncüsü olarak bilimsel çeşitliliğin tanınması ve yaygınlaştırılması çağrısını yapıyoruz.

STEM'de cinsiyet eşitliğini olumlu şekilde etkileyen yenilikçi önlemler ve toplumsal cinsiyete göre ayrılmış verilerin değerlendirilmesinin yanı sıra bilimsel, teknolojik ve yenilikçi (BTİ) politika araçlarının tasarımı ve uygulanması için destek sağlanmasını savunuyoruz.

4. Evrensel bilim hakkının yerine getirilmesini taahhüt ediyoruz.

Tüm insanlığın bilimsel ilerlemeye katılma ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin (1948) 27. maddesinde ve Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin (1966) 15. maddesinde yer alan bilimsel ilerlemenin faydalarından yararlanma hakkı olduğunu savunuyor ve taahhüt ediyoruz.

Barış ve adil gelişme için bu temel belgelerin kabulünden bu yana geçen 50 yıl içinde, bilim dünyası temel ve sistematik değişiklikler ve zorluklar ile karşılaştı: Yeni aktörlerin ortaya çıkışı, yeni yöntemler, bilginin ortak tasarımı ve ortak üretimini gerektiren disiplinlerarası yaklaşımlar, küresel bilim topluluğu için artan sorumluluklar ve ticaretin ile sanayinin küreselleşmesi. Bu değişiklikler bilimin paydaşları arasındaki ortaklıklara zorluklar çıkarıyor. Dönüşen bu küresel bakış, bilim hakkının güçlendirilmesi ve bilim uygulamalarını desteklemek ve genişletmek için normatif bir yapı için çağrısında bulunmaktadır. Bu, toplumlar üzerindeki sistematik etkilerin haritalanmasında sosyal bilimcileri kucaklayan yeni bilimsel bulguların ve teknolojilerin değerlendirilmesine yönelik disiplinlerarası bir yaklaşımla tamamlanmalıdır.

Dünya Bilim Forumunun ortakları ve Dünya Bilim Forumu 2017'in tüm katılımcıları olarak biz akademik özgürlüğü savunmayı taahhüt ediyoruz.

ICSU üye organizasyonları tarafından kabul edilen Bilimin Evrenselliği İlkelerini, UNESCO tarafından kabul edilen yenilenmiş Bilim ve Bilimsel Araştırmacılar Önerisi, AAAS tarafından kabul edilen Bilimsel Özgürlük ve Sorumluluk Beyannamesi ve IAP'ın Küresel Bilim Yapmak: Global Araştırma Girişiminde Sorumluluk Sahibi Davranış Kılavuzunu kabul ediyoruz.

Bilimin paydaşlarının, adil ve kalıcı bir barış inşa etmenin vazgeçilmez bir öncülü olarak bilimle ilgili evrensel hakların geliştirilmesi ve iletilmesi için bir araya gelmelerini istiyoruz.

5. Arap Dünyası için bölgesel bir bilim forumu başlatılmasını destekliyoruz

Bölgesel girişimlerin farklı bilimsel topluluklardaki uyumluluğun güçlendirilmesi ve aralarında ortaklıklar kurmasındaki öneminin farkındayız. Bu bağlamda, bilimsel sistemlere yönelik bölgesel meydan okumalara odaklanan olumlu bir değişim başlatmak için güçlü araçlar olarak bölgesel bilim forumlarının organizasyonunu ve tanıtımını destekliyoruz.

Bu ruhla, bilim ve araştırma topluluklarını bir araya getirmek, bölgesel meydan okumaları ele almak için bilimsel kapasiteye odaklanmak ve bilim ile ilgili bölgesel girişimleri kurulan bölgesel forumun geniş söylemi ile irtibatlandırmak için bir Arap Bilim Forumu'nun başlatılmasını destekliyoruz.

2017 Dünya Bilim Forumu'nun ortak organizatörleri ve katılımcıları olarak Arap Bilim Forumu'nun kurulmasına desteklerimizi sunuyoruz.